

Nacionālā atvērtās piekļuves dienesta informācijas stands "Sabiedriskā zinātne"

Gita Rozenberga

Par sabiedrisko zinātņi *Helsus* festivālā

OpenAIRE

Karstākajā maija nogalē, 20. un 21. maijā, Jelgavā notika *HELSUS* Zināšanu festivāls, kas veltīts cilvēka pašizglītībai dažādās jomās. Festivālā piedalījās arī Nacionālais atvērtās piekļuves dienests (NAPD) ar informācijas stendu par sabiedriskās zinātnes (*citizen science*) kustību.

NAPD ir atbalsta punkts Latvijā par jautājumiem, kas saistīti ar pētniecisko rezultātu publiskošanu atvērtā piekļuvē, un tas ir izveidots, pateicoties Latvijas Universitātes (LU) dalībai Eiropas Komisijas projektā *OpenAIRE*. Ideja piedalīties šajā projektā un veicināt sabiedrības izpratni par atvērtu zinātņi radās LU Bibliotēkas darbiniekiem. Kopš 2009. gada ir organizētas dažādas aktivitātes, un šogad viena no tām bija dalība *Helsus* festivālā, lai

veicinātu izpratni un vēlmi piedalīties sabiedriskās zinātnes kustībā, jo pētīt un atklāt var ikkatrs!

Sabiedriskā zinātne ir viens no atvērtās zinātnes konceptiem, un tā ir prakse, kuras pamatā pētniecība notiek ar sabiedrības līdzdalību. Sabiedrība zinātniskās izpētes procesā var piedalīties dažādi: kā parādību novērotāji,

No kreisās: Zintis Gūts, Indra Bebre, Gita Rozenberga

Gita Rozenberga interesentiem sniedz konsultāciju par sabiedrisko zinātni un iespējām piedalīties pētniecībā Latvijā

Skats no HELSUS Zināšanu festivāla Jelgavā, Pasta salā

datu sniedzēji, datu apstrādātāji un analizētāji un kā pētniecības projektu finansētāji. Atkarībā no personīgajām interesēm, laika un tehnoloģiskajām iespējām iedzīvotāji izvēlas, kā iesaistīties pētniecībā: novērot putnus, identificēt galaktikas, kombinēt proteīnu struktūras virtuālā vidē, apkopot secinājumus par sabiedriskās zinātnes tendencēm un rezultātiem u. c. Eiropas Sabiedriskās zinātnes asociācijas (*European Citizen Science Association*) izveidotā darba grupa labās prakses apmaiņai un veikspējas celšanai ir izstrādājusi 10 sabiedriskās zinātnes principus. *Principu versiju latviešu valodā* ir izstrādājis *Vides risinājumu institūts*.

Sabiedriskās zinātnes principi tika arī prezentēti plakātā, kuru NAPD izveidoja speciāli *HELSUS* festivālam. Festivāla apmeklētāju uzmanību piesaistīja ne tikai plakāta saturs un vizuālā informācija stendā, bet arī tiešais

dialogs konsultāciju veidā. Īpašs pārsteigums bija sarūpēts stenda apmeklētājiem, kuri varēja piedalīties izziņojumā spēlē "Gribu izpētīt". Spēles gaitā interesenti iepazīna pētniecības procesu un to, kuros posmos ikviens iedzīvotājs var piedalīties zinātniskā izpētē.

Sabiedriskās zinātnes kustība ir jauna tendence zinātnes un sabiedrības tuvināšanai. Iedzīvotāju vidū ir daudz zinošu cilvēku, kas meklē iespējas dalīties zināšanās. Viņi ir gatavi veltīt savu laiku zinātniskai izpētei un jauniem atklājumiem. Savukārt profesionāliem pētniekiem mūsdienu straujajā un informācijas pārbagātajā laikā ir vērtīgi iesaistīt sabiedrību pētniecībā un izmantot iedzīvotāju savāktos datus un novērojumus.

Arī turpmāk NAPD un LU Bibliotēka rīkos aktivitātes par sabiedriskās zinātnes principiem un iespējām. Uz tikšanās kādā no pasākumiem!

Stendā noris spēle "Gribu izpētīt"

